FRA NEDJELJKO DUGONJIĆ-VRHOVČIĆ:

KRALJICI HRVATA

1912.

CIJENA 60, S POŠTOM
:: :: 70 HELERA. :: ::

MOTTO.

Zapjevat ću pjesmu novu,
Kakve dosad nisam pjevo,
Neću tebi, sv'jete mio,
A ni tebi, čarna djevo!
Nit ću pjevat sitnom cv'jeću
Kad i samo pjesmom plodi,
Neću slavit surog orla,
Kad se vije u slobodi.

Zanosni su cvatni dnevi
I jesenske duge noći,
Al' ni njima pjevat neću;
Ja ne mogu tamo poći.
Nemu slavit oči žarke
I veličat kosti trule?
Zapjevat ću pjesme, kakve
R'jetko kad su odjeknule.

Pa makar se na njih digle
Sitne duše s puno sm'jeha,
Imam i ja sm'jeha bolnog
Za sputano roblje gr'jeha,
Što se klanja novom boštvu
I svoje mu gali grudi,
A najljepšoj od svih Djeva
Posvećene pjesme kudi!

Tisak Adolf Engel Tuzla (Bosna).

FRA NEDJELJKO DUGONJIĆ - VRHOVČIĆ:

KRALJICI HRVATA

1912.

CIJENA 60, S POŠTOM
:: :: 70 HELERA. :: ::

MOTTO.

Zapjevat ću pjesmu novu,
Kakve dosad nisam pjevo,
Neću tebi, sv'jete mio,
A ni tebi, čarna djevo!
Nit ću pjevat sitnom cv'ječu
Kad i samo pjesmom plodi,
Neću slavit surog orla,
Kad se vije u slobodi.

Zanosni su cvatni dnevi
I jesenske duge noći,
Al' ni njima pjevat neću;
Ja ne mogu tamo poći.
Čemu slavit oči žarke
I veličat kosti trule?
Zapjevat ću pjesme, kakve
R'jetko kad su odjeknule.

Pa makar se na njih digle
Sitne duše s puno sm'jeha,
Imam i ja sm'jeha bolnog
Za sputano roblje gr'jeha,
Što se klanja novom boštvu
I svoje mu gali grudi,
A najljepšoj od svih Djeva
Posvećene pjesme kudi!

Tisak Adolf Engel Tuzla (Bosna).

TEBI PJEVAM...

Tebi pjevam, krase raja, tebi, zoro ružičasta,
Koju zv'jezda milijuni veličaju s noćnom lunom;
Tebi hrli pjesma moja lakokrila kao lasta,
Do tebe se, Majko, krili, što pred višnjeg stojiš trunom.

Milopojne popuu ševe, kad se diže pod nebesa,
Da otpjeva Stvorcu himnu pri osvitku novog dana,
Moja pjesma uzdiže se zv'jezdanoga povrh kr'jesa,
Od veselja blagog, svetog ko dijete razdragana.

Rujna zora stidno krije pred ljepotom tvojom lice,
Čarne cv'jetke skida s glave, ljiljan sn'ježni baca s grudi;
Sunce gasne, mjesec tamni, tonu zlatne i zvjezdice,
Iz tvog oka svemu sv'jetu nadobudna zora rudi.

Tebi pjevam, jer daleko pr'jestolnica stoji ruža,
Daleko je Ofir bajni, što alemljem dragim plodi,
S toga na dar mjesto ruža i alemlja d'jete pruža
Skromnu pjesmu, koja tvome za sigurno srcu godi.

Tebi pjevam, jer u pjesmi tajne slasti duh mi kuša,
Te prezirem tašte dare, što mi lažni svijet nudi;
Na mekanom pjesme krilu teb' se diže moja duša,
Za tobom mi srce vene i za tobom vazda žudi.

O saronska čarna ružo, sa Kadesa palmo vita,
Hladoviti krasni cedre s kitnjastoga Libanona,
Teb' se diže moja pjesma poput orla ponosita
Kroz prostore tajinstvene, nedohitan krug Eona.

Tebi pjevam, koju kćerke Sion-grada veličaju,
Čija slava neumrla odjekuje kroz vjekove;
Tebi pjevam, u kojoj se svi dogmati sakrivaju,
Koju Hrvat u zanosu Kraljicom si dragom zove.

Od sirota Adamovih vajnih, plačnih, Majko mila,
Tihe pjesme harna srca tko ti vazda pjevo nebi?!
Tvoja ih je moćna ruka vječne smrti izbavila.
A sva im je slatka nada usidrena baš u tebi.

A ti, samo, rajska Djevo, pjesmu moju blagoslovi,
Moć joj snažnu udijeli po domaji nek se krili,
Da Hrvati opet budu, što im bjehu pradjedovi,
Što su za krst i čast tvoju na potoke krvcu lili.

IZ „PROLJETNIH PUPOLJAKA".

BLAGO TEBI...

Pod jadikom plačnom tamo,
Gdjeno blagi vjetrić piri,
Gdje se vita jela njiše
I gdje rosno cv'jeće miri:

Davno su mi sahranili
Roditeljku - sreću moju,
Te sad često krenem tamo
U žalobnom nepokoju.

Ali vazda ko da čujem,
Neki glasić iz tihana,
Poznajem ga - utješan je,
Ko iz rajskih da je strana:

Utješi se! — blago tebi,
Imaš Majku mnogo slagju,
Ona će ti pravom cilju
Upraviti žića lagju.

Blago tebi stoput blago,
Kad imadeš Majku taku,
Ona će ti u životu
Obrisati suzu svaku.

Blago tebi!... premda nemaš
Smrtne majke - evo druga,
S njom će lako tebe proći
Sva života gorka tuga.

ZVIJEZDA.

Pucala je moja lagja,
Sred životne bure često,
Gasila se moja zv'jezda,
A ja nisam molit presto.

I gledo sam kroz tu tamu,
Da mi nova zv'jezda sine,
Čeko sam je... sinula je
Iz nebeske div-visine.

Spasila je lagju moju,
Stišala je burne vale,
Pa joj sada u pokoju
Pjevam vruće svoje hvale.

NA KRILU ZIME.

Došla zima hladna, mrzla,
Hladna kao ovaj sv'jet,
Na livadi i u bašči
Zgazila je zadnji cv'jet.

Sve se ledi... kosti mrznu,
Krute zime sad je sud,
Samo inje po drveću
Ogoljenom vidiš svud.

A kada će Vesna doći,
Kad će svoj pokazat čar?!
Šarnog cv'jeća želim brati
Majci miloj na oltar.

Odavno joj ubro nisam
Ni ruže ni ljubice,
Dok ne grane čarna proljet
Bar da pjevam pjesmice,

POZDRAV.

Oh, kako je voljko srcu
Za zvjezdane noći stati,
I po zv'jezdi nebesnici
Svome milju pozdrav slati.

I ja imam srca milje,
Što ga milom Majkom zdravim,
Te sam gledo zv'jezda jato,
Da se milju svome javim.

I pito sam zv'jezde zlatne
Da li moje milje znadu,
Kraljica je ona moćna,
Kraljuje u vječnom gradu.

I zvijezde tonule su,
Noseć pozdrav srca moga,
Onoj, koju sva nebesa
Prvu slave iza Boga.

MARIJINO CVIJEĆE.

Ljubičice plava,
Ti mi mamiš oči,
Teb' mi noga kroči,
Jer si milene mi Majke slika prava.

Snježni ljiljan-cv'jete
Tvoje b'jele hvoje
Grudi ljube moje,
Odraz si čistoće Majčice mi svete.

S tebe ružo čarna,
Biser suze brišem,
Kada te mirišem
Jer užižeš ljubav srca moga harna.

A ti, ružmarine,
Pokore si slika
Majke mi velika,
Na grud mi te ruka stog rado privine.

Sitni kanrafile,
Ti mi dušu nadom
Pojiš i nasladom,
Sjećaš na zahvalnost Majčice mi mile.

I ti, meko smilje,
Jačaš me u nadi,
Da će proći jadi,
Da ću vidjet Majku, moga srca milje.

JA BIH PLAKO...

Ženo, evo ti Sina.
Iv. XIX. 26.

Majčica mi prerano umrije
I ostavi mene bokče jadno,
Kad me stoga svako gleda hladno,
Ja bih plako, da mi tebe nije.

Kad mi oblak oku nebo skrije,
Suzni pogled od tvog lica brani;
Kad mi tuga mlado srce rani:
Klonuo bih da mi tebe nije.

Kad se bura gadnih strasti vije,
Kad pakao na me b'jesno reži.
Kad njegovoj približim se mreži:
Propao bih, da mi tebe nije.

Kad mi udes krunu trnja svije,
Kada trud mi sapne mlade grudi;
Kad mi zdvojnost svoju kupu nudi:
Zdvojio bih, da mi tebe nije.

Kćerko Višnjeg! Na vrh Kalvarije
Umirući Sin te nama dade,
Da nam sladiš žiće, blažiš jade:
Što bi od nas, da nam tebe nije!?

QUO VADIS...?

Kad jadnik s prave skrenem staze,
I hodim tamom, što mi mili,
U mome srcu nešto zuji:
Quo vadis, fili?

Za kupom čara taštog sv'jeta
Kad pružim ruku za čas tili,
I tada mojim srcem jekne:
Quo vadis, fili?

Kad srce moje s teške tuge
Ko slabo čedo tiho cvili,
I kad me zdvojnost muči, čujem:
Quo vadis, fili?

Otkuda glas mi ovaj titra,
Ko tankih struna skladi mili,
Otkuda čujem opomenu:
Quo vadis, fili?

To Majke moje rajski glasi,
Što za mnom plače, gorko cvili;
Kad bludim tamom šapne ljupko:
Quo vadis, fili?

Ah, gdje bi mnogi grješni ljudi
Po tami bludeć sada bili,
Kad ne bi, Majko, glas tvoj čuli:
Quo vadis, fili?

Kud ćeš, sinko?

SAN.

Snivah slatko — kad angjelak
Iz nebeskog sagje dvora,
Na sud pozva tužna mene
Doletjevši odozgora.
Uzdrhtaše plahe grudi,
Dogje doba, da se sudi.

Pakleni se rote dusi
Izvjedljivo oko mene.
I od Suca zahtjevaju
Moju dušu krvne c'jene.
U pakao vječnu tminu
Žele da mi dušu rinu.

Tu je vaga... na njoj duša...
Vrag na svoju teglji stranu,
I već skoro njegov bijah,
Kada draga Majka banu.
Vjenac ruža na nju stavi,
Od pjesama, što joj savih.

I priteže... vrag poražen
Do paklenih vrata leti,
A ja spašen s Majkom mojom
Sretan krenuh u raj sveti.
Na glavu mi krunu stavi
U nebeskoj vječnoj slavi....

Noćca progje — dan osvanu...
Pred Majčinom klečim slikom,
I vapijem iz sveg srca
Pred njezinom ja prilikom:
Majko draga, daj učini,
San da mi se obistini!

SESTINO.

Kada svjetske presahnu ti slasti,
U pustinji nestane ti mane,
Kad varave sreće venu čari,
A srce ti napusti utjeha;
Kada zadnja zamire ti nada
A na nebu zadnja tone zv'jezda,

Još ti jedna sjaji žarka zv'jezda,
Što ti nove obećaje slasti
I s neba ti rajske šalje mane,
Od istoka ljepši su joj čari.
Kraj te zv'jezde vraća se utjeha
Obumrla oživljava nada.

Mladiću je ona moćna nada,
Slabu starcu vodilica zv'jezda
U krajeve nekušane slasti
I u carstvo slatkohrane mane,
Gdje divnoga perivoja čari
Nebesnicim vječna su utjeha.

Tvoje srce željno je utjeha.
Kad ga tašta iznevjeri nada,
Ko mornara na pučini zv'jezda;
Raskošnih je nezasitno slasti,
Ko lakomi narod slatke mane,
Kad edenski presahnuše čari.

Vrh zv'jezda su neprolazni čari,
Vrh zv'jezdovlja tvoja je utjeha,
I sigurna spasenja mu nada,
Što svjetluca kao majska zv'jezda,
Milija ti od svjetovne slasti
I od svake slagja ti je mane.

Znadem srce puno, rajske mane
Nebeski ga ukrasuju čari,
Kroz vjekove ljudstvu je utjeha
I sigurna spasenja mu zv'jezda.
Dvanaest ga bajno resi nada.
I nebesa u njeg sliše slasti.

Tvoje slasti — pokraj ove mane,
Tvoji čari — i vječna utjeha,
Spasa nada — morska budi Zv'jezda!

VEČERNJA PJESMA.

Sunce tone... večer pada ko na moje srce sjeta,
Pod pendžerom Vrbas[1]) šumi plačnu priču starih ljeta.

A bezbrižna mladost pjeva tamo negdje s onu stranu,
I ja ljubim pjesmu ovu, ljubim mladost razdraganu.

Pod pendžerom gjul mi cvate i mirisna tunja miri,
Perivojem igraju se zlatne bube i leptiri.

I ja ljubim večer taku, kada čarom svojim sliči
Tajnom carstvu pjesnikovu, il' istočnoj bajnoj priči.

Narav šuti ko kralj Stjepan pokraj mene usred hrama,
Narav šuti... meni godi ta tišina i osama.

I ja ljubim tihu večer ko ljepotu Gjulhisara,
Kao prošlost Megjed-kule, naše slave spomenara.

Sunce tone... veče pada ko na moje srce sjeta,
Jer se sjećam nepovratnih, utonulih mladih ljeta,

Kad u blago podvečerje s majkom Gospin pozdrav moljah,
A ta mi je pjesma bila od svih dosad ponajbolja.

---

[1]) Spjevana u Jajcu, gdje Vrbas teče ispod samostana.

RASPLAKANA BOGINJA.

Pod stoljetnim vitim cerom,
U pustari groblju gluhom,
Boginja je plačna sjela,
Lice skrila rukom suhom.
Svud oko nje mrzla pustoš
Ko u srcu grješnikovu,
Te iz duše ucviljene,
Vije pjesmu jadikovu:
Počujte me, zelen-luzi
I vrhunci tmastih gora,
Čuj mi pjesmu žalovanku,
I ti, orle vrh timora.
Pustoš ova pjeskovita
Suze g.rke popila mi;
Ja ne vidim z'vjezde zlatne,
Jer po gustoj srljam tami.
Nebolika — rajka slika,
Sagjoh na sv'jet sa nebesa,
Da mu budem ures bajni,
Od zv'jezdanog ljepša kr'jesa,
Da stanare vječnog raja
Tražim pustom po Edenu,
Da ukrasim čarom novim
Poharanu vaselenu.
Ali sudba zlokobnica
Na zemlji me stigla eto,
Pakô baca psovku na sve,
Što je čisto i još sveto.
Megje grješnog Babilona
Raširio silnik kruti,
Te posvuda putevi su
Gr'ješnom krvlju oskvrnuti.

I ja kunem sudbu svoju,
I neću je žalit kleti,
Jer mi silnik djevičanske
Moje snove osujeti

*

Boginju sam plačnu gledo
I plako sam dugo s njome
Milena je ona bila
Mlagjanome srcu mome.
Gledo sam ju, rajska Djevo,
Rasplakanu ucviljenu,
Plakala je tvoju djecu,
S nečistoće izgubljenu.

MARIJA IPAK TE LJUBI.

Danje je tonulo sunce,
Zadnji mu traci su mrli,
Smrtnoj na postelji bolan
Smrtnik sa smrću se grli.

Kao nevinosti demon
Strašne izbuljio oči,
Zdvojnosti bolove na sve
Okolo stojeće toči

Pomirnik*) neba i zemlje
Uz njega rasplakan stao
Rad bi mu bolesnoj duši
Posljednju utjehu dao.

Djeve nebeske u ruci
Sliku je držao milu,
S njome je paklenog duha
Hotio skršiti silu...

Gledni, o premili sinko,
Sliku — i nade ne gubi,
Da si i najveći grješnik
Marija ipak te ljubi.

Na to bolesnik je vajni
Povijest pričo života,
Kojoj na pročelnoj strani
Bila strahovita nota:

S paklom sam sklopio savez
Vjeri na zator svegj radit,
Vražijem pak na oltaru
Griješni tamjan mu kadit.

Gospe se davno odrekoh,
Kojoj me roditelj predo;
Lucifer rado me primi
Za svoje odano čedo.

I ja mu žrtve prinašah,
Nevinu krvcu proljevah,
Baku i Veneri sramnoj
Razbludne pjesmice pjevah.

Srkah iz pehara zlatna,
Koji mi razbluda dala,
Nebo me proklelo — — ali
Riječ mu u grlu stala.

Pomirnik sliku mu pruži,
Šapuće: nade ne gubi,
Da si i najveći griješnik
Marija ipak te ljubi...

I ta je riječ nebesku
Utjehu tajno mu dala,
Te mu biserak iz oka —
Pokajna suza je pala.

*) Sv. Ivan Franjo Regis.

Sve se komeša ko vali
S morem kad igra se bura,
Mahnija izjeda ljudstvo
Kao kurjačina sura.
Turnir zaigrala b'jesan,
Krenula kolo igara,
Rob se pod nogama svio
Okrutna svog gospodara.

B'jele iz Albe se digla
Grabežnih gusara rulja,
Djevici plačnoj da kida
Nizove sjajnih dragulja;
S lica joj trgnuti žudna
Mlagjane zamamne čare,
Te joj u mahniji glupoj
Žrtvene ruši oltare.

Djeva pred ruljom je stala
Ko njen vjerenik kraj stupa,
Kada je bičeva ljutih
Na Njega padala krupa.
Još je šaputala molbu,
Kakvu tek Golgota čula,
A to ne bila ni kletva,
Niti bogumrska hula.

Nebo razumjelo samo
Otajne riječi djeve,
Te joj s visina je slalo
Utjehu svjetske sred vreve.

Kraljica neba i zemlje
Djevu pohodila mladu,
Štit joj božanstveni dala,
S kojim odoljet će Hadu.

R'ječi su blistale na njem',
Smisao nebo im dalo,
Ljudi tek pamtili kako
Mnoštvo pred njime je palo.
I taj božanstveni štit je
Djevicu štitio vazda,
Mahnija gusara jačeg
Od toga dosad ne sazda...

Pod ovim štitom se ide
Kao pred ognjenim stupom,
Med i mlijeko gdje zlatnom
Izrael grabi si kupom.
Pod ovim čudesnim štitom
Jobova zamire pjesma,
Rajskoga pako veselja
Izvire biserna česma...

*

I meni Marija štit je
Moći tajinstvene dala,
Njime da štitim Hrvate
Sviju od gusarskih zala.
I Albigenze da tjeram,
Što se po Hrvatskoj roje,
A to je — krunica njena,
Jedino oružje moje.

KRALJICI LURDA.

Spjevo bi odu, kraljice Lurda,
Bezgr'ješna Djevo,
Kakve dosada smrtnik nijedan
Nije ti spjevo.
Ali ti ljepšu biserni talas
Šapuće Gavin,
Ljepše ti ne bih spjevao, da sam
Umni Državin

Zanosnim stihom ljepotu još bih
Veličo tvoju,
Vrsto bi u nju — ljepša da bude
Duginu boju,
Ali vrh Gave otajna Špilja
Čare ti glasa,
Ofir i Saron ružični takog
Nemaju krasa.

Moć bi ti pričo čudesna Djevo,
Svemu po svijetu,
Dušmani tvoji da se postide,
Pred tobom smetu.
Ali Piscina čudesna priča
Svesilje tvoje,
Spanjeni pred njom priznajuć čudo
Dušmani stoje.

U svetom žaru hvale bih tebi
Vruće izrico,
Kao Herubin vječni pred Boštvom
Ja bih ti klico,

Kada se ne bi orio burni
Poj bolesnika,
Taj je pak psalam, kraljice, tebi
Najdraža klika.

Nego ću ko Bernardica, Djevo,
Pred tobom klečati,
Na noge tvoje stavit ću svoje
Ljubavi pečat,
Kako za tužnu Hrvatsku tebe
Ponizno prosim,
Koju ko zalog proslave skore
U srcu nosim.

Udova tužna! — boluje ona
Vjekove duge,
Genij hrvatstva odlazi plačan
Pustošne luge.
Hrvatska — moja nesretna Majka
Dugo već plače,
Otkako silnik bezdušni slavnog
Svačića smače.

Kunem te s toga, ko što te kune
Lurdski bolesnik,
Spasi mi Majku, jerbo je svaki
Napusti l'iječnik.
Predobra Djevo, daj joj izb'ječi
Bolesna uda,
Zdravlje da stalno njezino bude
Ko tvoja čuda.

Hrvatskoj vrati prastaru slavu
Kraljevksog doba,
I uskrsnuća čas joj uskori,
Digni iz groba,

Hrvat će haran, Kraljice Lurda,
Pjesme ti pjeti;
Za te će opet poput otaca
Živjet i mr'jeti.

RODU.

Lucifer je poslo sluge, da mu šire carstvo tmine,
Te skvrnička gr'ješna ruka već se takla i šekine.[1])

Ples bijesan zaigro se, zlodusi ga crni vode,
A krv lije pod bajrakom časnog bratstva i slobode.

Prezrenog se Nazarenca propov'jeda svuda vjera,
Ali mnogi uzvisuju evangjelje Lucifera.

I vrluda tromo ljudstvo, a duša mu vjeru ište,
Te si diglo novi Olimp, diglo novo bogovište.

Uz Veneru i uz Baka bestidnice mnoge sjele,
A pod brdom mahnit narod obožava zlatno tele.

Svuda vrije... tek se čeka na Enoha i Iliju,
Da započnu s paklom borbu i sataru staru zmiju.

Lucifer je poslo sluge, da mu šire carstvo tmine,
A u meni krvca vrije, — sve me goni iz tišine,

Pa da budem svome rodu pokornički prorok Jona,
Al' ne mogu — još se molim Majci rajskog vrh Siona.

Kraljica je moga roda, djedova je dika naših,
S njenom slikom i njihova oružja se ruka maši.

I molim je da ostane, dok je borbe, uz Hrvata
Nemilosnom šakom sluge Šeolove[2]) da pomlate.

A kad puknu vječnog neba čvrste grudi bukom gromnom
I usnulo čovječanstvo trublja zovne jekom lomnom;

Kad Jerihon uzdrma se s angjeoske ječne trublje;
Na nebištu pokrenu se strahovito plamne zublje,

Kada brojno ljudstvo krene u sudnicu Jozafata:
Stavit ću se ko Mojsija pred povorkom svih Hrvata,

I znak spasa kada sine od sunčeva žarče zlata,
A Marija kada stupi na nebeska sveta vrata:

U svetomu u zanosu kraljicu ću sazvat svetu,
Da kod Sina zauzme se za hrvatsku ovu četu,

Jer su ovo osvetnici časnog krsta i slobode.
A do tad u svetoj borbi samo ustraj mili rode!

1) Šekina, hebr. riječ, znači svetište.
2) Šehol, hebr. riječ, znači pakao.

MARIJINA PJESMA.

Luka, 1, 46-56.

Nebesa šute... a Božanstvo sluša
Tajinstven psalam, što sa zemlje struji;
To Marijine duše harfa bruji:
Veliča moja Gospodina duša.

Ko slatkopojna usna Serafova
I Herubina nebrojeno mnoštvo,
I meni sretnoj — veličajuć Boštvo —
U Bogu, spasu duh se obradova.

I vječno nebo i zemaljske travke
Svedj veličanstvu klanjaju se skromno,
Te stoga pjesmu pjevat ću Mu pomno,
Što na poniznost pogleda služavke.

Već milozujni šumne lire zvuci
I svete usne raznose mi slavu;
Sva moja dika izić će na javu
Jer odsad će me blagosivljat puci.

Božanstva vječnog odluke i želje
Sjediniše se u mojemu biću,
I dani spasa po men' ljudstvu sviću,
Bog moćan stvari učini mi velje.

I ljubav svoju ljudstvu podavo je
Od iskona kroz tolika vremena,
I milosrgje njeg'vo od plemena
U sva plemena, koja ga se boje.

Kad Farauni u b'jesnom ludilu
Nakaniše da Izraela zgaze,
Jehova spasa pokaza mu staze
I desnicom učinio je silu.

Kad izrod kleti pomišljaji stisli,
Da Babel gordi digne do nebesa,
Da pomišljajem ostvari čudesa,
Rasprišio je ohole mu misli.

U Hanaanu poput sunca danjeg
Zasinula je Jehovina volja,
Gdje silnike je zbacio s' prjestolja,
A ponizne je uzdigao na njeg.

Po zaslugama nagrade i kazne
Dijelio je dobrim i opakim;
Nahranio je gladne dobrom svakim,
A bogataše pustio je prazne.

Od Izraela zla odvrati mnoga
I teret ropstva sa duše mu snimi,
Dječaka svoga — Izraela — primi,
Spomenuvši se milosrgja svoga.

Govorio je sred gromovne jeke,
U ognjenome na Sinaju plamu
On ocim našim ko i Abrahamu
I njegovome potomstvu u v'jeke.

MOJ IDEAL.

Otkrivenje XII. 1.

Ljubim zv'jezdu čistu, vedru, što je krasa kristalnoga,
Njezina je vjera cvala vrh propela golgotskoga,

I ružama okićeni žarko štujem oltar sveti,
Na njemu ću od ljubavi mnogu žrtvu prinijeti.

Djevu krotku kao janje, kad livadom rosnom bleji,
Ljubim, jer je vječnog kralja porodila u Judeji.

I sirotu štujem Majku — kraljskoga je bila roda —
Prosti povoj za dijete bijeda joj kruta poda.

I djevicu mudru, umnu, nad kojom je Višnji bdio,
Nad stvorenje častim svako; u nju Bog je tajne skrio.

I ljubim ju, jer je pjesmu zapjevala harne duše,
A taj pijev tek nebesa i Herubi samo čuše.

Poznam slavnu junakinju, kao more punu boli,
Učila je teške patnje u golgotskoj slavnoj školi.

Srce stalno kao miso, što svemirom vječnim kreće,
V'jek ću ljubit ko ideal — i rajske mi izvor sreće.

DOKTOR MARIANITA.

Po teb, Škote, dogje moja slava
B. Dj. Marija

Sorbonskom dvoranom šumnom žamor tajinstven
Geniji čine vijeće, se bani...
Tajnu bi otkrili, koju naglasi dobri Jehova
Poslije edenske sreće.

Umnoga ispred vijeća, skroman redovnik se šeta,
S čela mu razbor odsjeva,
Marijin osvetnik to je; dičnog za viteza svoga
Uze ga prečista Djeva.

Rajske pokale mu dala, Sofija vječita koje
Svojim miljencima nudi,
A kći nebesa mu širnih plamenom ljubavi žarke
Mlade ožarila grudi.

Ništa maglovita stoga, skrovita neima ništa,
A da riješio nije,
Poput valovitog orla um mu se zemsko nad znanje
Ponosno pod nebo vije.

Geniji čine vijeće... a mlad redovnik pred likom
Prečiste Djevice kleko,
Molitvu šapće joj vruću — srce mu stisnuo nemir
I tajno ćućenje neko.

Šapuće: presveta Djevo, daj me udostoji, da te
Uzmognem dostojno hvalit,
Jakosti, Djevice, daj mi, dušmane tvoje da mognem
Redom obarat i svalit.

Na ove riječi lik je čudesno prignuo glavu,
Mlaca ohrabriv moćno,
Te je pred učevno mnoštvo stupio sjevajuć bajno
Kakono zvjezdovlje noćno.

Časno su geniji pred njim — dokle je veličo Gospu —
Svoje oborili glave.
— Poradi zasluga — reče — njezina Sina sad treba
Bezgr'ješnom svi da je slave....

Sorborskom dvoranom šumnom žamor tajinstven
Geniji čine vijeće; se bani,
„Doktora Marianitu" uznose, viteški jer joj
Obrani čisto začeće...

Ivan Duns Scot (č. Den Škot) Franjevac, rodio se je po svoj prilici u Engleskoj, koje godine za pravo se ne zna. Filozofiju je tako duboko poznavao i tumačio, da je prozvan „Doctor subtilis". Budući se je stavio u opreku Tomi Akvinskome zasnovao je posebnu skolastičnu školu, koja dolazi pod imenom Skotizma.
Njegovoj se zasluzi najviše pripisuje, što je razvijen članak o bezgrješnom Začeću B. D. M., radi čega je dobio naslov „Doctor Marianita". Umro je u Kölnu 1308.

PRIČA.

Davno bilo... samo priča
Za istinu još svjedoči,
Kad je vjera bujno cvala
Kao ruža na istoči —
Tamo dolje uz ocean
Gdje se vita palma njiše,
Gizdav čempres sjen gdje širi
I naranča gdje miriše:
Živjela je djeva krasna,
Kao zora kada sviće,
Slovila je na daleko
Kao rajsko kakvo biće,
A ljepota duše njene
Od tjelesne ljepša bila,
Tvrdom vjerom i uhvanjem
Morskoj hridi priličila.
Tekla ljeta.... djeva cvala
I mamila oči na se;
U proljeće sretnog žića
Miljeniku vjerila se.
I ljubila milog vojna
U bezgr'ješnoj, punoj strasti,
Mislila je da će vječno
Proljeće im žića cvasti.
Te pjevala pjesmu novu,
Pjesmu mira, pjesmu sreće,
A kad čedo ugledala
Pjevala je ponajveće.
Tekla ljeta kao vazda,
Išla sreća svojim redom,
Mnogo srce pojila je
Sad pelinom, sada medom.

I pošto je kratkom slasti
Sretnu majku opojila,
Punu čašu pelinovu
Ustima joj potkučila.
Zgazila joj šarno cv'jeće
Po životnoj, mirnoj stazi,
Kao zima kad slijepo
Perivojem obilazi.
Samrt crna ugrabi joj
Vjerna druga iznenada,
A životom prevarenim
Crna tuga sad oblada.
I plakala mlada mati
Izgubljenu svoju zv'jezdu
Ko slavica kada nagje
Mrtva druga u gnijezdu.
A našlo se gr'ješno srce,
Da joj tugu još pomnoža,
Da u srce zarine joj
Vršak svoga gr'ješnog noža.
Moćnik neki mrko gledo
Ono malo dobra njena,
Morila ga skupost crna,
Željan bio tugjeg pl'jena.
Te kušao očevine
Riješiti njeno čedo,
Lakomosti zloduh crni
Pokoja mu nigdje ne do
Zalud skrbnik i mač trgo,
Svladao ga silnik kruti,
Ugrabio majci čedo,
Te moralo poginuti.
Da baštine dočepa se
D'jete digo na vješala,

A sirota mati bolno
Pred oltarom uzdisala.
Ko bez sv'jesti iz naručja
D'jete gospi trgnula je
I ovako Majci Božjoj
Pouzdano vapila je:
— Majko Božja svegjerno sam
Polagala u te nadu;
Ti oltari i zidovi
Za molitve moje znadu,
A sad evo skupi zalog
Uzela sam za dijete
Te ne vraćam čeda tvoga,
Il' mi molbe slušaj svete.
To dorekla — grleć Krista
Pustome se domu vrati,
S tvrdom vjerom da će Gospa
Njeno čedo sačuvati.
Vjerovala tvrdom vjerom,
Ni Izrael takve ne'mo,
Ne marila što vješala
Njenu čedu silnik spremo.
I ljubila malog Krista,
Mjesto čeda što ga uze,
On joj briso u toj tuzi
Radi sina krupne suze.
A najveću utro majci
Drugog dana kad na vrata
Uskrsnulo čedo banu,
Noseć konop oko vrata.
I grlila d'jete milo
Košto ljubav grlit znade,
Kada mrtvi uskrsnućem
Rasplakane iznenade.

I povela u hram čedo,
Ponijela natrag Krista,
Pred oltarom blistala se
Zahvalnosti suza čista.

NA ZAVJET.

(Posvećeno V. O· Fra Arkangjelu Brkoviću, mome bivšem učitelju, a sadašjem župniku i zemljaku.)

Sve mirno sniva...
Angjelak mira vrh Vareša grada
Raskrilio je pahuljasta krila;
Tišina grobna c'jelim gradom vlada
Ko da se u njem crna avet skrila.
Ni lavež pasa, niti dnevne buke
Sad čuti nije radničke od ruke,
Po lazur-nebu svjetiljke trepere,
Smiješak plahi zemlji upravljaju,
Promatrajući kud se sjena stere,
Stabala vitih, što ko straža staju.
I sve se kr'jese u zlaćanom sjaju
Svijeće poput tome mirnom kraju.
A preko Stavnje uz obalu l'jevu,
Kroz prozor svjetla prosiplju se zrake;
Proviriv malo opazit ćeš djevu,
Pred svetom slikom ruke gdje si jake
O bujne grudi svija ko da lama,
I Gospu moli... moli... vruće sama:
— O majko mila, o nebeska Djevo,
Ti moje stope upravider sada,
Na zavjet sveti krenuti ću evo
Put dalekog, slavnog Sinja grada,
Gdje Dalmatinac u bezgr'ješnoj strasti
Iskazuje ti srčne bogočasti...
Svijeću zatim djevica ugasi —
Zatvoriv trošna iza sebe vrata,
U nježnoj grudi sa toplih uzdasi,
Tihano svoju trošnu torbu hvata,
Tek nešto kruha njezinoj u torbi,
Sva njena hrana bit će u toj borbi.

Tišina jenja...
Na noćnom nebu danica već tone,
I sviće zora, sviće vr'jeme rada;
Pastiri k paši svoja stada gone,
A radnik opet uz svoj poso pjeva,
Dok vrela suza na čelu mu sjeva...
A kuda krenu sirototica djeva?
I kuda žuri tako žurnim hodom?
Sred guste šume svete pjesme pjeva,
I vijale se pod nebeskim svodom...
I gazi brda prevaljuje drume
I hajducima napunjene šume.
I odi... odi... uz vrletnu goru,
Uz Prolog slavni — kroz hajdučke kraje,
Kud Mijat Tomić svom na čelu zboru
Proganjo smjelo mučitelje raje,
Gdje pio suzu patničkog roda,
Dok zlaćana mu dr'jemala sloboda.
I odi... odi... kroz te gorske kraje,
U suhoj ruci sveto čislo moli,
U duši sluti neslućene vaje,
Sirotu, što ju čekaju u doli.
Vrh sebe vidi na nebu oblačak,
I za planinom mrućeg sunca tračak.
Još zadnji sunca zamirali traci,
Ko pusta nada izvaranu srcu,
Nad dušu joj se nadvili oblaci
I sličala je zamrlome mrcu.
Te vrludala po tom carstvu tmine,
I čekala je s neba mjesečine.

— — — — — — — — — — —

Nebesa, jao! Gospo, Bože mili,
Kud skrenuh s puta bijednica sade?
I klonu glavom... i gorko zacvili,

I kao gromom pogogjena pade.
I polumrtva leži... leži... sama,
A svud se šumom gusta stere tama.
U nesvjestici ko u rujnu zoru
O neslućenom snivala je piru:
Da svadbu slavi u hajdučkom dvoru,
U planinskome tajinstvenom miru.
O vratu joj se harambaša vije
I cjelovom joj lednu usnu grije.
I sniva slatko... ali vara sanak,
Iz snivanja je stara budi rana,
Dok spazi svjetlo kroz bliži proplanak
I sretna krenu do neznana stana,
Hajduci gdje su noćnu stražu bdjeli,
Na stolicama uz ognjište sjeli.
I slabi traci svjetla kroz drveće
Korake njene upraviše dolje,
U dolinu od puno gore sreće,
A to su bili znaci Božje volje.
Tu trebalo je ispit čašu boli
U ovoj gorskoj, u hajdučkoj doli.
Spram kolibice žurno krenu djeva,
Jer u njoj pusta sva joj nada leži,
Slijedi svjetlo i njegovu sjenu
Dočepat se kolibice teži.
I došav kucnu kolibi na vrati,
A novi bol joj srce obuhvati.
Kuc jednom tiho... drugi puta kuša,
Kad glas se hrapav iznutra ozove,
Sirota pako s grozom oziv sluša,
I ušav ime Kristovo nazove.
Nu čudnu četu, nevigjenu gleda
Ispijajući čašu gorkog jeda.
Gorštaka sedam, kao sedam diva

Pred sobom motri na sve svoje jade,
Seljaci da su— nema tude njiva,
Sirota u seb' govoriti stade.
Još diljke tanke vise niz stijenu,
Sakrivajući strašnu uspomenu.
Gospodar čete stolac djevi pruži
I punu kupu vina rumenike,
A ona četi što je tu okruži
Kazivat poče svoje neprilike.
I torbu s hranom pokraj sebe stavi,
Prem grozna slutnja siroticu davi.
I baciv pogled krajnjem uglu dolje,
Pod trošnim podom kosturnicu spazi,
Gdje mnogoj žrtvi preko mile volje
Grob hladni ovi otvoriše vrazi.
I silu ljudskih kosti vigje tude,
Jer mnoge ubi ova četa ljude.
Sad istom čaša prepuni se muke,
Sad istom djeva spozna stanje tužno;
Ah, zapala je u hajdučke ruke,
Ah, zapala je u to kolo kužno,
Što ne zna vjere, zakon višnjeg Boga,
Već samo nagon srca požudnoga...
— Ah, Majko mila, polumrtva moli,
— O nebo čuj mi zdvojni vapaj sada!
— O Bože mili, uzmi čašu boli,
I ne daj d'jete tvoje da nastrada.
To djeva tiho, skromno u seb' reče,
Nebesa prosi smrti da uteče....
U bolnoj duši sjajna zv'jezda planu,
Rukovodnica u samrtnoj noći
Siroti djevi — i tim joj odlanu,
Upoznav pute kamo joj je poći.
I djevičanskog srca tomi boli

I harambašu izać' skromno moli,
A zamolbi se nasmijala četa,
Ko kruti krvnik patnikovoj suzi,
Hajdukovanja kroz toliko ljeta
Sudbina taka još ih ne posluži.
Da slave svadbu ulovnjene mome,
I lijerove snježne da joj lome.
I vitlala je svakog bura strasti
Ko Holoferna uz Juditu slavnu,
Da ulovljenu djevu obesčasti
I želju srca izvrši ogavnu.
Blijeda stoga pred silnika klekla,
I s ljiljan-lica vrela suza tekla:
Ah, za ljubav Svevidnjega
I za ljubav svete Gospe,
I noćnoga toga neba,
Kad se zlatnim zv'jezdam ospe;
I tako vam junačkoga
Glasa, časti i poštenja,
Čuvajte te mi djevojaštvo,
Poštedite od skvrnjenja.
Ljubama vas kunem vašim,
I majčinim slatkim ml'jekom,
Čast mi svetu ne grabite
Jer ću plakat život vjekom!...
To djevica je tiho uzdisala,
Ko pogubljenik uz krvnika kruta
U grlu bol je gorka sapinjala,
I stezala joj grudi žalost ljuta.
U nesvjesticu klonula je plahu
Za djevičanstvo u svetome strahu...
Upanjili se strastveni hajduci.
Izgarala je požuda u njima,
– Ni stope dalje! — s handžarom u ruci,

Zaviko vogja svojim drugarima.
Kad počujte me, vi gorštaci smjeli,
Što harambaša odlučno vam veli:
Junaštvo nije skvrnut djevu slabu
I s časnog čela trgati joj l'jere,
I baciti je u samrtnu grabu,
Il' pred planinsko izložiti zv'jere.
I hajduk prošnje djevojačke sluša,
Za djevojaštvo kad joj pati duša,
I hajduk svaki — osamljen u gori
Ko divlje zv'jere, što se šumom krade —
Postidnu momu, kad se za čast bori,
I majku Božju, poštivati znade! — —
I prenula se djeva iz nesvjesti,
I smrtnog straha za čistoću dragu,
Kad harambaša blago joj nav'jesti,
Da sigurna je na hajdučkom pragu.
I zagrli je kao čedo milo,
Kad ocu se je oko vrata svilo.
I napuni joj plosku rumenike,
U torbu stavi izabrane hrane,
I izvede je na put kroz bukvike,
I uputi je niz vrletne strane.
Na rastanku joj pružio je ruku
I u njenu se predo preporuku.
Niz strmenite strane vrnula se
Spram svete crkve na polju sinjskome,
I rujna zora promolila krase,
Ko čarna moma vojnu ljubljenome.
I brzo smotri toli žudni grad
Veselje nasta, — presta dugi jad!

*

Gle, rasplakana svetim pred oltarom
U sinjskoj crkvi mlada kleči žena,
U žrtvenik je uprta joj zjena
I tiho šapće svega srca žarom:

— Odvedi, Majko, d'jete domu starom,
Iz ovih svetih, iz crkvenih sjena,
Da — tvojom rukom smrti izbavljena —
Teb' hvalu pjevam nad pošljednim darom.

I krenuv svegjer Zv'jezdi vapi morskoj,
Karibdi, Scili da izmakne gorskoj,
Prevaljujući brda, šume, doli...

U meko krilo starom došla domu,
Varešu gorskom — raju zemaljskomu,
To djevičansko srce joj domoli.

MIRIJAMA.

I ona će satrti glavu tvoju.
(Gen. III. 15.)

U tišini kleči Djeva ko u sjeni svetog hrama,
Um joj plovi carstvom raja, ime joj je Mirijama.
S usnica joj djevičankih Jehovi se psalam vije
Davidova harfa takog glasa dati ne umije.

— U cijelovu herubinskom iz božanskog tvoga vrela
Kap sveznanja pretoči mi, da te sl'jedit budem smjela.
Pjano vino ludog sv'jeta take slasti ne podaje,
Od mlijeka materina volim tvoje poljubljaje.

Laskav raskoš taštog sv'jeta, da mi srce ne povuče,
Okr'jepi me, Adonai, da za tebe samo tuče.
Nisam b'jela kao kćeri kraljevskoga sa Siona,
Ali krasom nadvisuje vite cedre Libanona.

Te je glase Jahve slušo i Gabrijel vrh Karmela,
Tek ne znala, ško se sprema, tužna djeca Izraela,
A Šeol se pokunjio i Lucifer s neke sjete,
Iz Edena glas čuo: Djevine se boji pete.

Sred tišine kleči Djeva ko u sjeni svetog hrama,
Duh joj plovi carstvom raja, a po zemlji svuda tama.
Kroz svemirske skladne svere Gabrijel se vio sjajan,
Od Jehove noseć pozdrav ko nebesa vječna tamjan.

Zdravo, puna svih milosti, Gospodin s tobom eto,
Višnjeg silom začeti ćeš Božjeg Sina t'jelo sveto. —
— Evo Božje službenice, po tvojoj mi budi r'ječi!
Reče Djeva i ostade u molitvi još da kleči. —

Na to zbor je Herubina u cimbale udarao,
A Gabriel suze s čela Izraelu otirao.
I mnogom je utro veće samo nije mome rodu,
Što još moli vječno Boštvo za spas doma i slobodu.

U EFRATI.

Radujte se, narodi...

Utihnula rajska pjesma,
Po Edenu što se vila,
Kad je vječnih iz stanova
Božja kletva zagrmila
I sretnike
Izvan raja raspršila.

Ko perivoj iza zime
Opustio Eden krasni,
I ko djeva, kad joj silnik
S čela trgo v'jenac časni,
Te očajno
Trati život dugočasni.

Gr'ješna čeda Adamova
Po bespuću vrludala,
Vitala ih vječna bura
Bijesnog povrh vala,
Kainova
I na njih je kletva pala.

A u duši izmorenoj
Još tinjala iskra žara,
Iskra žara zamrloga
Spram višnjega Gospodara,
Ko luč sveta
Žrtvenoga kod oltara.

I mnogu su prinijeli
Žrtvu Balu i Dagonu,
I teletu pod Sinajem.

I Jehovi na Sionu,
Da im tješi
Izmorenu, dušu bonu.

Vrela suza pekla oko
Jače nego rana živa,
Jače nego dvobrid oštrac
Kad iz srca proviriva
I u grudi
Neprebolnu bolju skriva.

I pjesma se prorokova
Orila sred čarnih gora:
Rosite nam, o nebesa,
I oblaci odozgora,
Koji jednom
Izbaviti sve nas mora.

Rosite nam, o nebesa,
I oblaci, pravednika!...
Zamirala tužna pjesma
Ko ranjenik iz Jerika,
Kad ga rulja
Napustila razbojnikâ.

I klonulo tromo ljudstvo
U oluji i u buri,
Sedmobr'ježnog povrh Rima
Krila svio orle suri,
Jer ga Tajna
U zaborav na v'jek turi,

Utonuli dugi vjeci
U zaborav nepovratnu,
Tek Judeja odabrana
U budućnost zrela zlatnu,
I tješila
Izvaranu, dušu patnu.

Na zapov'jed cezarovu
U Efratu zgrnula se,
O kojoj je prorok sveti
Utješljive pjevo glase,
Da će vratit
Edenove sreće krase.

Smirila se varoš mala,
Klonula u carstvo mira,
Kao čedo kad na krilu
Majčinome sanak dira,
A čuvar mu
Uspavanku rajsku svira.

Ponoć ide... zv'jezde šute,...
Kada rajskih iz visina
— Na sveljudsku želju vruću —
Jeknu pjesma Herubina,
A nebesjem
Prelila se zvjezdovina.

Krilila se melem-pjesma
U blaženoj badnjoj noći,
A suze je ljudstvu briso,
Koj' je imo jednom doći,
Prevladati
Carstvo gr'jeha — pakla moći..

I moj rod je pekla suza,
Pržila ga rana mnoga,
Vitlao gao nesklad crni
Vječitoga sred vrtloga,
Te još kunem
Porogjenje Razdor-boga.

ZVIJEZDA.

(Matej 2, 1-12

Oblačjem rujnim
Zrakama bujnim
Vatrene zv'jezde prosjeva sjaj,
Mudre što kralje
Zemlje iz dalje
Ravna u dalek nepoznat kraj.

Čak iz Misira
I iz Ofira
Žugjenoj meti krenuli hod,
Gdje se je sjajni
I veličajni
Nepoznat dosad slavio god.

Zv'jezda im s'jeva,
Nadu ul'jeva,
Blaži im puta tegotnu bol,
Stope im kreće
U zemlju sreće,
U slavnu v'jekom betlemsku dol.

I Beduine
Posred tugjine
Vodio put u Davidov grad,
Silnik se kruti
U srcu smuti,
Sluteći skori s pr'jestolja pad.

Djevice svete
Pito za d'jete
Kralje-mudrace, bojazni pun;
Smišljao kako
Čedo bi smako,
Kraljski da sebi sačuva trun.

Mudre pak kralje
Ravnao dalje
Čudesne zv'jezde čarobni sjev,
Dok su u špilju
Dospjeli cilju,
Gdje se angjelski orio pjev.

Svetim pred čedom
Padoše redom,
Dužnu Mu svi iskazaše čast;
Ljube Mu ude,
Darove nude:
Tamjan i zlato i dragu mast.

Djeva pak čista
S dragosti blista,
Tajne im kaza o čedu svom;
Blagoslov dade,
Puni da nade
Vrate se sretni u dragi dom.

*

Zvijezdo zlata,
Rodu Hrvata
S visoči sjaji kroz ovu dol,
K cilju ih vodi
Zlatnoj slobodi,
Gdje će izl'ječit vjekovnu bol.

Oni će dare
Vjernosti stare
Prin'jeti mladom kraljiću tom,
Blagoslov pako
Njegov će jako
Štititi v'jekom hrvatski dom!

Nevjera se od Isusa d'jeli,
Silna djevo, na braniku stoj!

Ponoć vlada... nad Betlehem
Spustio se mir,
Kao da će dusi skoro
U njem slavit pir,
Samo prostoj u štalici
Čudan šumi šum,
I Josipu nešto šapće
Čisti veleum:

— Pob'jesnio Irud kruti
Ko pakleni lav,
S neutažne strave dršće
Ko list suhonjav.
Pogubiti traži d'jete —
Mržnje klete pun
I bojazni, da ne otme
Kraljevski mu trun.

Rahelu će ljepoliku
Teški gušit plač,
A nevinčad Betlehemsku
Poklati će mač.
Uzmi stoga s Majkom d'jete,
Bježʼ u Egipat,
Jer je silnik proglasio
Nemilosni rat!

Reče angjeô — i iščeznu
Ko sunčeva sjen,
Jozip na to čistu Djevu
Budi prestrašen.

Angjelov joj pripovjedi
Neutješan glas,
Da zapute put Misira
Još u ovaj čas.

I krenuše u Egipat
Na daleki put,
Djeva čedo umotala
U haljine skut,
Da ne ćute prodirući
Nevinčadi vaj,
Da ne motre kako silnik
Slavi zamišljaj

*

I u mojoj domovini
Živi Irud krut
Što, Marijo, s djeteto m ti
Otkazuje put,
Nad hrvatskim slavnim krajem
Novi sviće — spas,
Al' sred borbe novog doba
Ne ostavljaj nas!

IZGUBLJENI BISER.

[Luka II. 46.]

Sred visoči rajske
Sunčev ljeska žar
I na zemlju siplje
Svoj raskošni čar,
A lahorov zemljom
Blago piri dah
Ko da ljudstvu nešto
Šapće Jehovah.

Pokraj Beerotha,
Selca judejskog,
Djeva-mati plače
Milog Sina svog.
Izgara joj srce,
Koči joj se um,
I u grudi urlja
B'jesne bure šum.

Tup joj pogled bludi
U nedogled tam,
Gdje se na Moriji
Sveti koči hram.
I sve sanja da joj
Tamo osta Sin,
Da ostvari o seb,
Glas Izaijin.

I pohrli s mužem
U djedovski grad,
U grudima noseć
Nekušani jad.

Poput zaljubljene
Duše hrli tam,
A s visoči rajske
Sunčev ljeska plam...

Ulicama bučnim
Spram Siona gre,
Jer za čedom svojim
Sva u duši mre.
Ravnao ju hramu
Dobrog Jahve prst,
U njemu se krio
Mladi Isukrst.

U hram stupi Djeva
Uz potresni klik,
Zgledav kako Sin joj
Drži zakonik.
I gdje uči mnoštvo
Istinu i put,
Te Mariju pusti
Prsolomna slut...

Sred visoči rajske
Sunčev ljeska žar
I na zemlju siplje
Svoj raskošni čar.
Tek domajom mojom
Vječna vlada noć,
Te ne može cilju
Promašenom doć.

GENIJ LJUBAVI.

Povenulo je cv'jeće,
Utihnuo Hosana,
Što klicahu mu djeca
Hebrejska pred tri dana.
U uličnome blatu
To šarno cv'jeće gnjije,
A ljubavi se Genij
U Maslinovcu krije...

Kroz carstvo noćnih sjena
Oboružana rulja
— Sve bogoubojica —
Do zaselka se šulja,
Gdje Bog i čovjek kleči,
Vas ogrizo u krvi,
Ljubimac nekad Njegov
Pred povorkom je prvi.

Utihnuo je šuštaj
Od maslinovih grana,
A molitva se vila
Iz srca uzdrmana.
I motrio je rulju,
Gdje brijegom se krade,
I učenika b'jednog,
Da rulji ga predade.

I planuo je Genij
Kad Juda ga cjelova,
Od ljubavi još jače
Neg' usna Herubova.
I nijem kao janje
Pred b'jesnu rulju stupi.
Za tridest srebrnjaka
Od Jude što ga kupi.

I Pilatu i Ani
Povukoše ga tigri,
Da osudu mu pišu
I prisustvuju igri,
Što vjekovi ju žude
Nezasitnoj u strasti,
On žrtva klaonica
Za ljudstvo mora pasti...

Kroz carstvo noćnih sjena
Oboružana rulja
— Sve bogoubojica —
Spram Golgote se šulja.
I povlače se tigri
Bez samilosti ljudske,
I Geniju pod križem
Ta zvjerad daje pljuske.

A srce jedno jeca,
Jer mač ga dvobrid bode,
Za Genijem što lavi
Na stratište ga vode.
I jeca... jeca... jeca...
Ko i ja s tebe rode,
Dok krvnici te kruti
Na Kalvariju vode...

*

NA GOLGOTI.

Zvao sam vas, a vi se ne ozvaste.
Prov. I, 24.

Iz davnine željkovane gledo ga je prorok sveti,
Vrh golgotskog žrtvenika kako visi razapeti.

I piso je njeg'vu povjest i trzanje smrtne boli
Vrelom krvlju, što je Bolnik za spasenje ljudstva proli.

A bilo je krvi more velje kao Božja miso,
Njom je djece Adamove smrtonosne gr'jehe briso.

Zvao Judu-učenika, da izdaje ljagu pere,
Al' izdajnik kao sulud uz Cedron se bistri vere;

Nosi uže oko vrata i povisok traži platan,
U zatišju da dovrši s izdaje si život blatan.

I Pilata bolnik zvao, da Mu sudi krvne muke,
A pravedni sudac samo nevin prao vodom ruke.

Dozivo je k svome križu, kojim čelo nebo dira,
Tu da nagju pravu slavu umirućeg kraj pastira.

I gdje moljac ne izjeda grimiz-halje i dinare,
Dozivao patnik b'jedni taštog sv'jeta ubogare.

Molio je jošter žarko sa oltara nove vjere,
Koji blatnom nogom taru djevojačke čarne l'jere,

Da pristupe svetom križu nevinosti čar da vide
I igara nečistijeh kraj Božanstva da se stide.

Vječna Žrtva motrila je krvavome na pr'jestolju,
Gdje se rodna braća taru i za komad blata kolju.

I kazivo zavidniku, da su Njemu svi jednaci,
Kralj i sužanj, prost i uman, gavani i siromaci.

I gladiše nezasitne zvao iza puna stola,
Da zagrabe Božje krvi mjesto pjanog alkohola.

A braći je Kainovoj dovikivo sa visina,
Da oproste jedan drugom, jer ne znadu svoga čina.

I bezbrižne za spasenje iz sna duga budio je,
Jer i za njih na propelu — ah! zabrinut umiro je.

Sa visoči Kalvarije Bolnikov je vapaj vio,
Uz križ stala sama Majka i učenik njemu mio.

A nevjerni grad se trzo kao savjest probugjena;
Raspeli su kralja svoga, a za Vazam odregjena.

Skrušila se mrtva narav: pomrčalo sunce zlato,
Potreslo se tvrdo st'jene — Božjom krvlju pokapato.

Uskrsnule mrtvih sjene pod Golgotom iz grobova,
U grad pošle preplašeni pričat čuda Prorokova.

A skrio se plašan narod, i drhtao posred kuća,
Raspetoga kralja svoga plašio se uskrsnuća...

DOLOROSA.

Na krvavome žrtveniku dahnu,
I vječnoj Pravdi patnu dušu preda,
A grješnoj rulji ni suza ne kanu,
Već Golgotom se natisnu bez reda.

Nasukala se gradu razrovanu,
A savjest budna srce joj izjeda
Rad hule strašne, što na Boga lanu,
Kad gledala Ga na propelu bl'jeda.

I mnoštvo braće Kainove vrvi
Niz golet kršnu; bježe srdžbu Božju.
U srcu im se izrodili crvi

Ko starom dubu gore na podnožju.
A lahor cvili uvrh Kalvarije
U vječni spomen krvave orgije...

Osvan'o danak tužan ko sirota,
Kad prevari je i pošljedna nada;
Nad Kalvarijom carstvo smrti vlada,
i bruji pjesma zamrla života.

Na mekom krilu kćeri od Siona
Blijedo leži umoreno t'jelo,
A hladno kao žrtveno propelo,
S kog' snimila ga Majčica prebona.

I ljubi čelo i svete Mu rane,
I suzom pere razdrte možgjane,
I pije boli velike ko more,

I motri ružu uvenula rano...
I sahranjiva blago bogodano
U tvrdu st'jenu podno svete gore...

Dijelit joj se ne da od stijene,
Po kojoj smrti titraju se sjene;
U nju bi srce spokojila mruće
I čekala bi s čedom uskrsnuće.

Al' st'jena tvrda poput boli Njene
Ne pozna želje Majke ucviljene,
Te čedo mrtvo skriva sve to kruće
Ko samrt jaka duše umiruće.

Zvijezdu stoga nedohitnu pazi
S lazura rajskog, štono joj svjetluca
Kud Izrael se griješni potuca.

Po Kainovoj trnovitoj stazi;
I gr'ješna čeda materinski žudi
Privinuti na izmorene grudi.

ALELLUJA.

I grob će Njegov biti slavan.
(Izaija 11, 10.)

Žalila je c'jela narav
Sionskoga dobrog kralja,
Plakala Ga — to svjedoči
I žalobna njena halja:
Čelo joj je pomrčalo,
Raspukle se mermer-grudi.
I sa krila trgnulo se
Već usnulih kolo ljudi.
Tri je dana plakala Ga
Još i kćerka Sion-grada;
Plovila je sveta Mati
U valovlju čemer-jada.
I njegovo čekala je
Za tri dana uskrsnuće,
U zanosu čekala ga,
A kraj krvi jošte vruće.
Kalvarijom oplakanom
Širilo se carstvo tmina
Kao tuga njenim srcem
Pokopana plačuć Sina.
I nevjerni narod čeko
Uskrsnuće Prorokovo,
I o grješnom činu svome
Već je lažne v'jesti kovo.
Sl'jepac danji! — Trećeg dana
Budila se zora snena,
I vrh gole Kalvarije
Rušilo se carstvo sjena.
Kao toranj u Babelu
Spomenik se čudan dizo,

A iz krila tvrde st'jene,
I do širnog neba sizo.
Bljeskao se ko jezerce,
Kad mu sunce cjelov daje,
Bjelaso se ko ledenik
Nebotične Himalaje.
Virila je ispod njega
Satrvene glave guja,
Blistale se na njem r'ječi:
Resurexit! Alleluja!
Stražili ga čisti dusi
Kao pečat Božje moći,
Čekali su tko će prvi
Spomeniku ovom doći.
Iz svetoga pošle grada
— A u ranu veće zoru —
Tri Marije k spomeniku
Na golgotsku slavnu goru...
Za ženama nagrnulo
Neprebrojno mnoštvo ljudi,
I kogod je tamo došo
Njegovu se krasu čudi.
Crpali su sa podnožja
Vjeru, ljubav i uhvanje,
Učili su uklesano
Svega sv'jeta Vjerovanje.
Kroz vjekove utonule
U valovlje zaborava
Spomena se toga vječno
Sve to jače ori slava.
I zaludu juriš na njeg
Pigmejaca čete male,
Vješte ruke Boga-tvorca
Spomenik su isklesale.

KRALJICI.

(Prevod.)

Sva si lijepa, o Marijo, i ljage
grijeha istočnog nije na tebi.

Sva si, o Marijo, l'jepa! Sunca nek sjajnost
S vatrenim blještajem oto objavi sv'jetu!
Mjeseca bl'jedoga vlasi, kada kroz tmaste
Oblake cjeluju zemlju isto nek jave!
Plašnih zvijezda
Titraji isto svjedoče! Sva si lijepa!
Sunce ti sjajno od'jelo, podnožje mjesec,
Okolo glave vijenac alem od zv'jezda,
Nebo i zemlja te kao kraljicu sada
Pozdravlja svoju.

Slavna si, Marijo! More bijesno neka
S orugulja šumećom jekom huči i buči,
Oluja vrh ledenika, velerijeka
S bijesnim, kipećim svojim padom nek isto
Glasa posvuda.

Slavna si, Marijo! More miruje bučno,
Vjetri siloviti svoju puštaju prevlast,
Čim im je Sin tvoj mirovat rekao moćno;
I ti si! kao zvijezda vode skršila silu
Naše sred tame.

Ljubezna, Marijo, ti si! Miris nek ruže
Tihano cvatuće istim odiše vazda;
Zefir u proljetnom blagom neka to zraku
Ljubi u mašini bujnoj objavi usred
Zelenc šume!

Tisi nam milija nego cv'jeće, što nam
Proljeće daruje s ljetom; ti bo nam cvateš
Kao tajinstvena posred doline ruža;
Ti ćeš nam proljeće vječno, Majko, darovat,
Dječici svojoj.

Čista si, Marijo! Snijeg rajskih s visina
Neka to lepršeć javlja; ljiljan, čistoće
Prilika, labud s perjem čistim od srebra!
Sva si nam čisća i ništa rajskom ti krasu
Majko ne manjka.

Gr'ješne bez ljage si, mila začeta, Majko,
Labud, ljiljan i snijeg tek su ti sjene!
Sva si, o Marijo, blaga! Rosa nek oto
Objavi, na zemlju kada spušta se, koja
Čezne za njome.

Potočić, obilno štono livade žedne
Napaja, blagoslov koji ostavlja svuda.
Preblaga sva si! Božanska kad se srdžba
Upali, ledene poput rose je prošnje
Ublaže tvoje.

Ti si studenac od smilovanja, što svima
Otvoren ostaješ, kako odredi Višnji!
Velika, Marijo, ti si! Libanski cedar
To nam objavljuje, hitri oro takogjer
Kojega krila

Zamašna dižu do tmastih gore oblaka.
Velika, Marijo, ti si! Ne samo gore
Do neba grane ćeš pružit zamahom orla;
Srce ti škrinja nebesa bijaše, vječnog
Noseći Boga.

Bogata, Marijo, ti si! Okno dubina
Neka sa svjetlećim zlatom objavi oto;
Poljane cvjetne ljepote nek nam to kažu!
Kanal milosti si, što oplodjuje bujno
Pustu nam zemlju,

Da nam je po tebi ona izdašnja vazda,
Što nam odredjene na spas Božije dade...
Tvoji smo, Marijo! Kucaj srca milijun,
Za te što danom i noću kucaju harno,
Neka ti javi!
K tebi oh, hrlimo u radosti i tuzi,
Tvoji smo, Marijo! Tvoji bit ćemo v'jekom
U svakom stanju. O Majko ljubavi l'jepe,
Pjesma života nam zemskog sjajnom u raju
Jeknula jednom!!!

SADRŽAJ.

Tebi pjevam... 3

Iz **„Proljetnih pupoljaka“**

1. Blago tebi... 7
2. Zvijezda 8
3. Na krilu zime 9
4. Pozdrav 10
5. Marijino cvijeće 11
6. Ja bih plako... 12
7. Quo vadis?... 13
8. San 14
9. Sestino 15
10. Večernja pjesma 17

Iz **„Karanfilja“**

1. Rasplakana boginja 18
2. Marija ipak te ljubi 20
3. Krunica 21
4. Kraljici Lurda 22
5. Rodu 24
6. Marijina pjesma 27
7. Moj ideal 29
8. Doktor Marianita 31
9. Priča 32
10. Na zavjet . . . . . .

Iz ciklusa: **„Ruže i trnje“**

1. Mirijama 47
2. U Efrati 48
3. Zvijezda 51
4. Irud 53
5. Izgubljeni biser 55
6. Genij ljubavi . . . . . .
7. Na Golgoti . . . . . .
8. Dolorosa . . . . . .
9. Alelluja . . . . . ,
10. Kraljici 66